

Współpraca państw Maghrebu z NATO na rzecz bezpieczeństwa w regionie

dr Aleksander Olech

12.10.2021

Artykuł w skrócie:

- Przy pojawiających się wyzwaniach dla bezpieczeństwa Starego Kontynentu i niestabilnej sytuacji na Czarnym Łądzie, Europę i Państwa Maghrebu należy postrzegać w kategoriach Północ – Południe;
- „Arabska wiosna” i jej późniejsze konsekwencje przyniosły zarówno nowe wyzwania jak o szanse dla Dialogu Śródziemnomorskiego;
- Rola NATO we współpracy z państwami Maghrebu będzie wzrastać z powodu trwającej wojny w Libii, konfliktów w Afryce Centralnej oraz migracji bojowników z Sahelu w głąb kontynentu.

Dialog Śródziemnomorski NATO (ang. *Mediterranean Dialogue*, MD) został zapoczątkowany w 1994 roku na rzecz rozwijania kwestii bezpieczeństwa międzynarodowego i perspektywy współpracy określanej jako Północ-Południe. Regionalne środowisko bezpieczeństwa wokół Morza Śródziemnego jest wysoce niestabilne i niepewne, a sam Sojusz stoi przed nowymi wyzwaniami strategicznymi. Wiele z podstawowych idei wciąż jest jednak aktualna, w tym przede wszystkim pogląd, że bezpieczeństwa transatlantyckiego nie można oddzielać od bezpieczeństwa na Morzu Śródziemnym. Należy wymienić takie zagrożenia jak konflikty w Syrii, Libii, wzmożoną migrację, terroryzm, zaangażowanie międzynarodowych bojowników, czy napięcia pomiędzy Grecją i Turcją. **Prawdą jest, że cele obu podmiotów na rzecz bezpieczeństwa w regionie Morza Śródziemnego są prawdopodobnie bliższe niż kiedykolwiek w historii, jeśli postrzega się Europę i Państwa Maghrebu w kategoriach Północ – Południe¹.**

Na przełomie lat 80. i 90. Francja, Włochy oraz Hiszpania starały się propagować współpracę w całym regionie śródziemnomorskim w ramach uzgodnień regionalnych, takich jak Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Regionie Śródziemnomorskim oraz Grupa Zachodniośródziemnomorska. Inicjatywy te nie rozwinęły się jednak pomyślnie ze względu na wojnę domową w Algierii oraz wprowadzenie sankcji międzynarodowych przeciw Libii².

¹ I. Lesser, C. Brandsma, L. Basagni, B. Lété, *The Future of NATO's Mediterranean Dialogue - perspectives on security, strategy and partnership*, The German Marshall Fund of the United States, June 2018, s. 2-34.

² G. Hunter, *The Mediterranean Dialogue – A Transatlantic Approach*, Arbeitspapiere zur Internationalen Politikund Außenpolitik, AIPA 2/2005, s. 2-19.

Jednocześnie wśród państw członkowskich Sojuszu wykrystalizował się konsensus co do tego, że stabilność i bezpieczeństwo w Europie są w ścisły sposób powiązane ze stabilnością i bezpieczeństwem w regionie śródziemnomorskim. Stąd **decyzja NATO z lutego 1995 roku, aby rozpocząć bezpośredni dialog z państwami regionu śródziemnomorskiego nienależącymi do NATO. Po konsultacjach z państwami w regionie, Egipt, Izrael, Maroko, Mauretania i Tunezja przyjęły zaproszenie i stały się członkami tego, co później zostało nazwane Dialogiem Śródziemnomorskim.** Liczba uczestniczących państw wzrosła z pięciu do siedmiu po wystosowaniu zaproszenia dla Jordanii w listopadzie 1995 roku oraz Algierii w lutym 2000 roku. Podczas szczytu Sojuszu w Madrycie w 1997 roku powołana została Grupa Współpracy Śródziemnomorskiej, skupiająca przedstawicieli państw członkowskich NATO, razem z ich odpowiednikami z państw Dialogu Śródziemnomorskiego, w celu prowadzenia debat politycznych w formacie multilateralnym – państwa członkowskie, plus wszyscy uczestnicy Dialogu Śródziemnomorskiego. Obecnie w skład MD wchodzi 7 państw: Algieria, Egipt, Izrael, Jordania, Maroko, Mauretania, Tunezja³.

DIALOG ŚRÓDZIEMNOMORSKI NATO

„Arabska wiosna” i jej późniejsze konsekwencje przyniosły zarówno nowe wyzwania jak i szanse dla Dialogu Śródziemnomorskiego. **Siedmiu partnerów MD podziela zainteresowanie zaangażowaniem w działania NATO i traktuje Sojusz jako wpływowego**

³ I. Lesser, C. Brandsma, L. Basagni, B. Lété, *The Future of NATO's Mediterranean Dialogue - perspectives on security, strategy and partnership*, The German Marshall Fund of the United States, June 2018, s. 2-34.

aktora strategicznego i praktyczny wkład w ich potrzeby w zakresie bezpieczeństwa. Prawdopodobnie zainteresowanie to wzrosło w ostatnich latach, w miarę jak działania partnerskie nabrały tempa i były ściślej dostosowane do indywidualnych interesów partnerów z uwagi na takie zagrożenia jak konflikty międzynarodowe i terroryzm. Państwa Maghrebu, które są partnerami NATO (Algieria, Maroko i Tunezja), są szczególnie chętne do współpracy z grupą G-5 Sahel (Burkina Faso, Czad, Mali, Mauretania i Niger)⁴ oraz do pogłębienia zaangażowania na rzecz walki z wyzwaniami dla bezpieczeństwa⁵, w tym w zakresie wspólnej kontroli granic, zwalczania terroryzmu, rozwijania cyberbezpieczeństwa i ochrony ludności.

Obecnie celem państw Maghrebu jest zachowanie stałego dostępu do kursów i szkoleń NATO, będących ważnym elementem wzmocnienia ich polityki bezpieczeństwa w regionie. Wyjątkiem jest Libia, gdzie trwa wojna, a kraje MD unikają zaangażowania się w nią. **Działania w ramach NATO są ograniczone do misji Zabezpieczenia Morza Śródziemnego „Sea Guardian” – operacji realizowanej na Morzu Śródziemnym w celu utrzymania bezpieczeństwa, przeciwdziałania terroryzmowi, budowania potencjału obronnego w regionie, ochrony swobody żeglugi i infrastruktury krytycznej oraz w celu pomocy w utrzymaniu bezpieczeństwa kooperatywnego z innymi podmiotami w regionie⁶.**

Wydaje się zatem, że rola NATO będzie wzrastać w regionie, zwłaszcza we współpracy z państwami Maghrebu. Jest to niezwykle ważne nie tylko z powodu trwającej wojny w Libii, konfliktów w Afryce Centralnej, czy migracji bojowników. Głównym celem jest wzmocnienie współpracy Północ – Południe, w której w ramach zaangażowania w działania Traktatu Północnoatlantyckiego **możliwym jest zbudowanie stabilnego środowiska bezpieczeństwa, we współpracy Afryki i Europy.**

⁴ S. Kwasi, J. Cilliers, Z. Donnenfeld, L. Welborn, I. Maïga, *Prospects for the G5 Sahel countries to 2040*, Institute for Security Studies, West Africa Report 25, November 2019, s. 2-13.

⁵ NATO Allied Command Transformation, *Understanding the G5: governance, development and security in the Sahel*, Volume 3, Number 2, Spring 2019, s. 2-11.

⁶ I. Lesser, C. Brandsma, L. Basagni, B. Lété, *The Future of NATO's Mediterranean Dialogue - perspectives on security, strategy and partnership*, The German Marshall Fund of the United States, June 2018, s. 33-34.

O AUTORZE

Dr Aleksander Olech. Dyrektor Programu Bezpieczeństwa Europejskiego w Instytucie Nowej Europy. Doktor nauk o bezpieczeństwie. Specjalista z zakresu bezpieczeństwa i relacji międzynarodowych. Doświadczenie badawcze zdobywał m.in. na Université Jean Moulin III w Lyonie, Instytucie Stosunków Międzynarodowych w Pradze oraz Instytucie Wspierania Pokoju i Zarządzania Konfliktami w Wiedniu. Stypendysta OSCE & UNODA Peace and Security oraz Fundacji im. Kazimierza Pułaskiego. Jego główne zainteresowania badawcze to terroryzm, międzynarodowa współpraca na rzecz bezpieczeństwa w Europie Wschodniej oraz rola NATO i UE w środowisku zagrożeń hybrydowych.

Sfinansowano przez Narodowy
Instytut Wolności - Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego ze
środków Programu Rozwoju
Organizacji Obywatelskich na lata
2018 – 2030

JEŻELI DOCENIASZ NASZĄ PRACĘ, DOŁĄCZ DO GRONA NASZYCH DARCZYŃCÓW!

Z otrzymanych funduszy sfinansujemy powstanie kolejnych publikacji.

Możliwość wsparcia to bezpośrednia wpłata na konto Instytutu Nowej Europy: 95 2530 0008
2090 1053 7214 0001 tytułem: „darowizna na cele statutowe”.